મુહર્રમ ઔર આશૂર કી હકિકત

મુફ્તી તકી ઉસ્માની દબ.

નોટ: આપ સે દરખાસ્ત હૈ કી ઈસે ભાષા યા ગ્રામ્મર કા અદબ ના સમઝ.

બિસ્મિલ્લાહિર્રહમાનિર્રહીમ

યૂં તો સાલ કે ૧૨ મહીને, ઔર હર મહીને કે ૩૦ દિન અલ્લાહ તાલા કે પૈદા કિયે હુવે હે, લેકિન અલ્લાહ તાલા ને અપને ફઝલો કરમ સે સાલ કે કુછ દિનોં કો ખુસૂસી ફઝીલત આતા ફરમાઈ હે, ઔર ઉન દિનોં મેં કુછ ખાસ અહકામ મુકર્રર ફરમાયા હે. યે મુહર્રમ ભી ઐસા હી મહીના હે, જિસ્કો કુરાન ને હુરમત વાલા મહીના કરાર દિયા હે.

આસુરે કા રોઝા

ખાસ તૌર પર મુહર્રમ કી ૧૦વી તારીખ, જિસ્કો આમ તૌર પર યવમે આશૂર કહા જાતા હે, જિસ્કા મતલબ હે દસવા દિન યે અલ્લાહ તાલા કી ખુસૂસી રહમત વ બરકત કા દિન હે. જબતક રમજાન કે રોઝે ફર્ઝ નહીં હુવે થે, ઉસ વક્ત તક આશૂર કા રોઝા રખના મુસલમાનો પર ફર્ઝ કરાર દિયા ગયા થા, બાદ મેં જબ રમજાન કે રોઝે ફર્ઝ હો ગયે, તો આશૂર કે રોઝે કા ફર્ઝ હોના ખતમ હો ગયા, લેકિન નબી કરીમﷺ ને આશૂર કે દિન રોઝા રખને કો સુન્નત ઔર મુસ્તહબ કરાર દિયા હે.

એક હદીસ મેં નબી કરીમﷺ ને યે ઈરશાદ ફરમાયા કે મુઝે અલ્લાહ તાલા કી રહમત સે ઉમ્મીદ હે કી જો શખ્સ આશૂર કા રોઝા રખેગા, તો ઉસકે પિછલે એક સાલ કે ગુનાહો કા કફ્ફારા હો જાયેગા.

યૌમે આશૂર એક મુકદ્દસ દીન

બાજ લોગ યે સમઝતે હે કે આશૂર કે દિન કી ફઝીલત કી

વજહ યે હે કી ઈસ દિન નબી કરીમﷺ કે મુકદ્દસ નવાસા હઝરત હુસૈન (રદી) કી શહાદત કા વાકિયા પેશ આયા, ઈસ શહાદત કે પેશ આને કી વજહ સે આશૂર કા દિન મુકદ્દસ ઔર હુરમત વાલા બન ગયા હે યે બાત સહી નહીં હે. નબી કરીમﷺ કે ઝમાને મેં ભી યે આશૂર કા દિન મુકદ્દસ સમઝા જાતા થા, ઔર નબી કરીમﷺ ને ઈસ્કે બારે મેં અહકામ બયાન ફરમાયા થે, ઔર કુરાન શરીફ ને ભી ઈસ્કી હુરમત કા એલાન ફરમાયા થા, જબ કી હજરત હુસૈન (રદી) કી શહાદત કા વાકિયા નબી કરીમﷺ કી વફાત કે તકરીબન ૬૦ સાલ બાદ પેશ આયા. લિહાજા યે બાત દુરુસ્ત નહીં કી આશૂર કી હુરમત ઈસ વાકિયે કી વજહ સે હે, બલ્કિ હજરત હુસૈન (રદી) કી શાહદત કા ઈસ દિન હોના યે હજરત હુસૈન (રદી) મજીદ ફઝીલત કી દલીલ હે, કી અલ્લાહ તાલા ને ઈન કો શહાદત કા મર્તબા ઈસ દિન મેં આતા ફરમાયા, જો પહલે હી સે મુકદ્દસ ઔર મુહતરમ થા.

ઈસ દિન કી ફઝીલત કી વુજૂહાત

ઈસ દિન કે મુકદ્દસ હોને કી ક્યા વજહ હે? યે અલ્લાહ તાલા હી બેહતર જાનતે હે, ઈસ દિન કો અલ્લાહ તાલા ને દૂસરે વક્તો પર ક્યોં ફઝીલત દી હે? ઔર ઈસ દિન કા ક્યા મર્તબા રખા હે? અલ્લાહ તાલા હી બેહતર જાનતે હે, હમેં ઈસ કી તહકીક મેં પડને કી જરુરત નહીં. બાજ લોગો મેં યે મશહૂર હે કી જબ હજરત આદમ (અલ) દુન્યા મેં તશરીફ લાયે તો વો આશૂર કા દિન થા, જબ હજરત નૂહ (અલ) કી કશ્તી તૂફાન કે બાદ ખુશ્કી મેં ઉત્તરી તો વો આશૂર કા દિન થા, હજરત ઈબ્રાહિમ (અલ) કો જબ આગ મેં ડાલા ગયા ઔર ઉસ આગ કો અલ્લાહ તાલા ને ઉનકે લિયે બગીચા બનાયા તો વો આશૂર કા દિન થા, ઔર કયામત ભી આશૂર કે દિન કાયમ હોગી. યે બાતે લોગો મેં મશહૂર

હે લેકિન ઈનકી કોઈ બુન્યાદ નહીં કોઈ સહી રિવાયત ઐસી નહીં જો યે બયાન કરતી હો કી યે વાકિયાત આશૂર કે દિન પેશ આયે થે.

હજરત મૂસા (અલ) કો ફિરોન સે નજાત મિલી

સિર્ફ એક રિવાયત મેં હે કી જબ હજરત મૂસા (અલ) કા મુકાબલા ફિરોન સે હુવા ઔર ફિર હજરત મૂસા (અલ) દરયા કે કિનારે પોહુંચ ગયે ઔર પીછે સે ફિરોન કા લશ્કર આયા તો અલ્લાહ તાલા ને ઉસ વક્ત હજરત મૂસા (અલ) કો હુકમ દિયા કી અપની લાઠી કો દરયા કે પાની પર મારે, ઉસકે નતીજે મેં ૧૨ રાસ્તે બન ગયે, ઔર ઈન રાસ્તો કે જરિયે હજરત મૂસા (અલ) કા લશ્કર દરયા કે પાર ચલા ગયા, ઔર જબ ફિરોન કા લશ્કર દરયા કે પાસ પોહુંચા, ઔર ઉસને દરયા મેં સૂખે રાસ્તે દેખે તો વો ભી ઉસમે ચલા ગયા, લેકિન જબ ફિરોન કા પૂરા લશ્કર દરયા કે બીચ મેં પહુંચા ગયા, તો વો પાની મિલ ગયા, ઔર ફિરોન ઔર ઉસકા લશ્કર દુબ ગયા. યે વાકિયા આશૂર કે દિન પેશ આયા, ઈસકે બારે મેં એક રિવાયત મૌજૂદ હે, લેકિન ઈસકે અલાવા ઔર દૂસરે વાકિયાત હે, ઉનકે આશૂર કે દિન મેં હોને કી કોઈ અસલ ઔર બુન્યાદ નહીં હે.

ફજીલત કી વજહ તલાશ કરને કી જરુરત નહીં

ઈસ તહકીક મેં પડને કી જરુરત નહીં કી કિસ વજહ સે અલ્લાહ તાલા ઈસ દિન કો ફઝીલત બખ્શી? બલ્કિ યે સબ અલ્લાહ તાલા કે બનાયે હુવે દિન હે, વો કિસ દિન કો ચાહતે હે અપની રહમતો ઔર બરકતો કે લિયે પસંદ કર લેતે હે, વો હી ઈસ્કી હિકમત ઔર મસ્લિહત કો જાનતે હે, હમારી ઔર આપ કી અકાલ સે બહાર કી બાત હે ઈસલિયે ઈસ બહસ મેં પડને કી જરુરત નહીં.

ઈસ દિન સુન્નત વાલે કામ કરે

ઈતની બાત ઝરૂર હે કી જબ અલ્લાહ તાલા ને ઈસ દિન કો અપની રહમત ઔર બરકત કે લિયે પસંદ કર લિયા તો ઈસકા એહતેરામ યે હે કી ઈસ દિન ઉસ કામ મેં ઈસ્તેમાલ કિયા જાયે, જો કામ નબી કરીમﷺ કી સુન્નત સે સાબિત હો, સુન્નત કે તૌર પર ઈસ એક હુકમ હે કે ઈસ દિન રોઝા રખા જાયે. એક હદીસ મેં નબી કરીમﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા ઈસ દિન મેં રોઝા રખના ગુજિશ્તા એક સાલ કે ગુનાહો કા કફ્ફારા હો જાયેગા. બસ એક હુકમ સુન્નત હે ઈસ્કી કોશિશ કરની ચાહિયે. અલ્લાહ તાલા ઈસ્કી તૌફીક આતા ફરમાયા, આમીન.

યહૂદિયોં કી મુશાબેહત સે બચે

એક ઔર મસાલા ભી હે વો યે કી નબી કરીમﷺ કી મુબારક ઝિન્દગી મેં જબ ભી આશૂર કા દિન આતા તો નબી કરીમﷺ રોઝા રખતે, લેકિન વફાત સે પહલે જો “આશૂર” કા દિન આયા તો નબી કરીમﷺ આશૂર કા રોઝા રખા ઔર સાથ મેં યે ઈરશાદ ફરમાયા કે ૧૦ મુહર્રમ કો હમ ભી રોઝા રખતે હે ઔર યહૂદી ભી રોઝા રખતે હે ઔર યહૂદિયોં કે રોઝા રખને કી વજહ વહી થી કે ઈસ દિન મેં ચુકે બાની ઈસરાઈલ કો અલ્લાહ તાલા ને હજરત મૂસા (અલ) કે જરિયે ફિરોન સે નજાત દી થી, ઉસકે શુક્રાને કે તૌર પર યહૂદી ઈસ દિન રોઝા રખતે થે. યહૂદિયોં કે સાથ હલ્કી સી મુશાબેહત પૈદા હો જાતી હે ઈસલિયે નબી કરીમﷺ ફરમાયા અગર મેં આઈંદા સાલ જિન્દા રહા તો સિર્ફ આશૂર કા રોઝા નહીં રખુગા, બલ્કિ ઈસ્કે સાથ એક રોઝા ઔર મિલાઉંગા ૯ મુહર્રમ યા ૧૧ મુહર્રમ કા ભી રોઝા રખૂઁગા, તાકે યહૂદિયોં કે સાથ મુશાબેહત ખતમ હે જાયે.

એક કે બજાયે દો રોઝે રખે

લેકિન અગલે સાલ આશૂરે કા દિન આને સે પહલે નબી કરીમﷺ કી વફાત હો ગયી, ઔર નબી કરીમﷺ ઈસ પર અમલ કરને કી નૌબત નહીં મિલી, લેકિન ચુકે નબી કરીમﷺ ને યે બાત ઈરશાદ ફરમાદી થી, ઈસલિયે સહાબા (રદી) ને ઈસ બાત કા એહતેમામ કિયા, ઔર ૯ યા ૧૧ કા રોઝા મિલા કર રખા ઔર ઈસકો મુસ્તહબ કરાર દિયા, ઔર તનહા આશૂર કે રોઝા રખને કો નબી કરીમﷺ કે ઈરશાદ કી રૌશની મેં મકરૂહ તંઝીહી ઔર ખિલાફે આવલા કરાર દિયા, યાનિ અગર કોઈ સિર્ફ ૧૦ કા રોઝા રખે તો વો ગુનેહગાર નહીં હોગા, બલ્કિ ઉસકો આશૂર કે દિન કા રોઝા રખને કા સવાબ મિલેગા લેકિન ચુકે નબી કરીમﷺ ખ્વાહિશ ૨ રોઝે કી થી ઈસલિયે ઉસ ખ્વાહિશ કી તકમીલ મેં એક રોઝા ઔર મિલા લિયા જાયે, ઔર ૨ રોઝે રખે જાયે.

ઈબાદત મેં ભી મુશાબેહત ના કરે

નબી કરીમﷺ કે ઈસ ઈરશાદ મેં હમેં એક ઔર સબક મિલતા હે વો યે કે ગૈર મુસ્લિમો કે સાથ થોડી સી ભી મુશાબેહત નબી કરીમﷺ ને પસંદ નહીં ફરમાઈ, હાલાકે વો મુશાબેહત કિસી બુરે નાજાયઝ કામ મેં નહીં થી, બલ્કિ એક ઈબાદત મેં મુશાબેહત થી કે ઈસ દિન વો જો ઈબાદત કર રહે હે, હમ ભી ઈસ દિન વહી ઈબાદત કર રહે હે, લેકિન નબી કરીમﷺ ને ઈસકો ભી પસંદ નહીં ફરમાયા. ક્યોં ઈસલિયે કે અલ્લાહ તાલા ને મુસલમાનો કો જો દીન દિયા હે વો દૂસરે દીનો સે અલગ હે, ઔર ઉન સબ પર ફઝીલત રખતા હે, લિહાઝા એક મુસ્લમાન કા જાહિર ઔર બાતિન ભી ગૈર મુસ્લિમ સે અલગ હોના ચાહિયે. ચુનાંચે હદીસ મેં જગહ જગહ યે ઈરશાદ મિલેગા જિસમે નબી કરીમﷺ ને ફરમાયા કે ગૈર મુસ્લિમો સે અલગ તરીકા ઈખ્તિયાર કરો

મસલન ઈરશાદ ફરમાયા મુશ્રિકીન જો અલ્લાહ તાલા કે સાથ દુસરો કો શરીક કરતે હે ઉનસે અપના જાહિર વ બાતિન અલગ રખો (બુખારી).

મુશાબેહત ઈખ્તિયાર કરને વાલા ઉન્હી મેં સે હે

જબ નબી કરીમﷺ ને ઈબાદત, ઔર નેકી કે કામ મેં મુશાબેહત પસંદ નહીં ફરમાઈ, તો દૂસરે કામો મેં અગર મુસ્લમાન ઉનકી મુશાબેહત ઈખ્તિયાર કરે, તો યે કિતની બુરી બાત હોગી! અગર યે મુશાબેહત જાન બૂઝકર ઈસ મકસદ સે કી જાયે, તાકે મેં ઉન જૈસા નઝર આવુ, તો યે ગુનાહે કબીરા હે.

નબી કરીમﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા જો શખ્સ કિસી કૌમ કી મુશાબેહત ઈખ્તિયાર કરે, વો ઉસી કૌમ મેં દાખિલ હે. (અબૂ દાઉદ)

મસલન અગર કોઈ શખ્સ અંગ્રેઝો કા તરીકા ઈસલિયે ઈખ્તિયાર કરે, તાકે મેં દેખને મેં અંગ્રેઝો જૈસા નઝર આવુ, તો યે ગુનાહે કબીરા હે લેકિન અગર દિલ મેં યે નિયત નહીં હે, કે મેં ઉનકે જૈસા નઝર આવુ, બલ્કિ વૈસે હી મુશાબેહત ઈખ્તિયાર કર લી, તો યે મકરૂહ ઝરૂર હે.

ગૈર મુસ્લિમો કી નકલ છોડ દે

આજ મુસલમાનો કો ઈસ હુકમ કા ખ્યાલ નહીં રહા અપને કામ કે તરીકો મેં, રેહન સેહન મેં, લિબાસ ઔર પોષક મેં, ઉઠને બૈઠને મેં, ખાને પીને મેં, ઝિન્દગી કે હર કામ મેં, હમને ગૈર-ઓ કી મુશાબેહત ઈખ્તિયાર કર લી હે, ઉનકી તરહ લિબાસ પહન લિયા હે, ઉનકી તરહ ઉઠતે બૈઠતે, ખાતે પિતે હે, ગરઝ ઝિન્દગી કે હર કામ મેં ઉનકી નકલ કો હમને ફૈશન બના લિયા હે, અલ્લાહ કે લિયે ઈસકો છોડે ઔર નબી કરીમﷺ ઔર સહાબા (રદી) કે તરીકો કી નકલ કરે, ઉન લોગો કી નકલ મત કરે જો રોઝાના તુમ્હારી પિટાઈ કરતે

હે, જિન્હોંને તુમ પર જુલ્મો સિતમ કા શિકંજા કસા હુવા હે, જો તુમ્હે ઈસાની હુકૂક દેને કો તૈયાર નહીં, ઉનકી નકલ કરકે આખિર તુમ્હે ક્યા હાસિલ હોગા? હાં દુન્યા મેં ભી જિલ્લત હોગી, ઔર આખિરત મેં ભી રુસવાઈ હોગી. અલ્લાહ તાલા હર મુસ્લમાન કો ઈસ સે મહફૂઝ રખે. આમીન.

આસુરે કે દિન દૂસરે આમાલ સાબિત નહીં

આશુરે કે દિન લોગો ને જો ઔર આમાલ ઈખ્તિયાર કર રખે હે, ઉનકી કુરાન ઓ સુન્નત મેં કોઈ બુન્યાદ નહીં, મસલન આશૂર કે દિન ખિચડા પકાના ઝરૂરી હે, અગર ખિચડા નહીં પકાયા તો આશૂર કી ફઝીલત હાસિલ નહીં હોગી ઈસ કિસ્મ કી કોઈ બાત ના તો નબી કરીમﷺ ના સહાબા (રદી) ને, ના તાબીઈન ને બયાન ફરમાઈ, ઔર ના બુઝુર્ગાને દીન ને ઈસ પર અમલ કિયા “સદિયોં” તક ઈસકા કહી વુજૂદ નહીં મિલતા.

આસુરે કે દિન ઘર વાલો પર ખર્ચ કરના

હાં! એક જઈફ હદીસ હે, જિસમે નબી કરીમﷺ કા ઈરશાદ મન્કૂલ હે, જો શખ્સ આશૂર કે દિન અપને ઘર વાલો પર ઔર જો ઉસકે અયાલ મેં સે હે, મસલન ઉસકે બીવી બચ્ચે વગૈરહ ઉનકો આમ દિનોં કે મુકાબલે મેં ઉમ્દા ઔર અચ્છા ખાના ખિલાયે, ઔર ખાને મેં ખર્ચ કરે, તો અલ્લાહ તાલા ઉસકી રોઝી મેં બરકત આતા ફરમાયેંગે.
યે હદીસ અગરચે સનદ કે એતેબાર સે મજબૂત નહીં હે લેકિન અગર કોઈ શખ્સ ઈસ પર અમલ કરે તો કોઈ હરજ નહીં બલ્કિ અલ્લાહ તાલા કી રહમત સે ઉમ્મીદ હે, કી ઈસ અમલ પર જો ફઝીલત બયાન કી ગયી હે વો ઈંશાઅલ્લાહ હાસિલ હોગી.

ગુનાહ કર કે અપની જાનો પર જુલમ મત કરો

કુરાન ને જહા હુરમત વાલે મહીનો કા ઝિકર ફરમાયા હે, ઉસ જગહ એક અજીબ જુમલા ઈરશાદ ફરમાયા (સૂરે તૌબહ/૩૬) યાનિ તુમ ઈન હુરમત વાલે મહીનો મેં અપની જાનો પર જુલમ ના કરો જુલમ ના કરને સે મુરાદ યે હે કી ઈન મહીનો મેં ગુનાહો સે બચો, બિદઅત, ઔર બુરે કામો સે બચો, ચુકે અલ્લાહ તો ગૈબ કે જાનને વાલે હે, જાનતે થે, કે ઈન હુરમત વાલે મહીનો મેં લોગ અપની જાનો પર જુલમ કરેંગે, ઔર અપની તરફ સે ઈબાદત કે તરીકે ઘડ (ઈન્વેન્ટ) કરકે ઉન પર અમલ કરના શુરૂ કર દેંગે ઈસલિયે ફરમાયા કી અપની જાનો પર જુલમ મત કરો.

દુસરો કી મજલિસ મેં શિરકત મત કરો

શિયા હજરાત ઈસ મહીને જો કુછ કરતે હે વો અપને મસલક કે મુતાબિક કરતે હે, લેકિન બહુત સે અહલે સુન્નત હજરાત ભી ઐસી મજલિસો મેં, તાજિયોં મેં, ઔર ઈન કામો મેં શરીક હો જાતે હે, જો બિદઅત ઔર મુનકર કી તારીફ મેં આ-જાતે હે. કુરાન ને તો સાફ હુકમ દે દિયા, કે ઈન મહીનો મેં અપની જાનો પર જુલમ મત કરો બલ્કિ ઈન અવકાત કો અલ્લાહ તાલા કી ઈબાદત, જિકરો તિલાવત મેં, રોઝા રખને મેં, અલ્લાહ કી તરફ રુજૂ કરને મેં ઔર ઉસસે દુવાએ કરને મેં સર્ફ કરો, ઔર ઈન ફુજૂલિયત સે અપને આપ કો બચાવો. અલ્લાહ અપને ફઝલો કરમ સે ઈસ મહીને કી હુરમત, ઔર આશૂર કી હુરમત ઔર અઝમત સે ફાયદા ઉઠાને કી તૌફીક આતા ફરમાયા. આમીન

ઉર્દુ કિતાબ ઈસ્લાહી ખુતબાત/14 સે ઈસકા ખુલાસા લિપ્યાંતરણ કિયા હે.